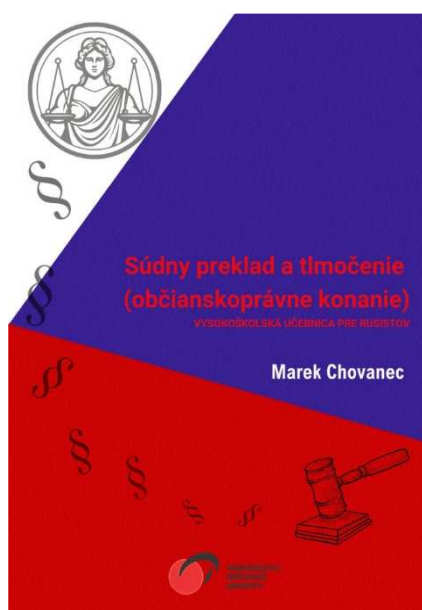

Učebnica súdneho prekladu a tlmočenia pre rusistov
 CHOVANEC, Marek: *Súdny preklad a tlmočenie*
 (občianskoprávne konanie). *Vysokoškolská učebnica pre*
rusistov. [online]. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v
 Prešove. 2024. 95 s. ISBN 978-80-555-3318-6.

Martin Blaho

Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
 martin.blaho@unipo.sk

Obrázok č. 1 Obálka knihy **Súdny preklad a tlmočenie (občianskoprávne konanie)**

V súčasnom globalizovanom svete a intenzívnej komunikačnej výmene je nesporne dôležité venovať zvýšenú pozornosť procesom, ktoré súvisia s interkultúrnou komunikáciou. Komunikáciu medzi nositeľmi iných kultúrnych systémov je možné definovať ako výmenu informácií, ideí medzi jednotlivcami alebo skupinami z rôznych kultúr. Tento typ komunikácie sa zameriava na porozumenie rozdielom a podobnostiam v hodnotách, normách, zvykoch, jazyku a správaní, ktoré existujú medzi rôznymi kultúrami. „Nekompatibilitu rôznych jazykových kódov účastníkov komunikácie má za úlohu vyriešiť prekladateľ, resp. tlmočník (v závislosti od komunikačnej situácie, resp. z nej vyplývajúceho translačného zadania)“ (Chovanec, 2024, s. 4). Ku komunikačným situáciám, pri ktorých dôležitú úlohu zohráva osoba prekladateľa, nepochybne patrí súdny preklad a tlmočenie. Súdny preklad a tlmočenie majú zásadnú úlohu v právnom systéme, najmä v prípadoch, kde sú zapojené osoby, ktoré nehovoria rovnakým jazykom.

Medzi hlavné, definujúce atribúty súdneho prekladu a tlmočenia patria presnosť a dôveryhodnosť. Súdni prekladatelia musia byť oboznámení s právnym jazykom a terminológiou, aby mohli zabezpečiť, že preklady sú v súlade s právnymi normami a praktikami danej krajiny.

Vysokoškolská učebnica Mareka Chovanca z Inštitútu rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pod názvom *Súdny preklad a tlmočenie (občianskoprávne konanie)* má za cieľ prispieť k dôkladnej a systematickej príprave nevyhnutnej pre nadobudnutie dôležitých kompetencií prekladateľa a tlmočníka, akými sú ovládanie príslušných jazykových noriem dotknutých jazykov (v tomto konkrétnom prípade sú to slovenský a ruský jazyk), zaužívaných klišé, ustálených výrazov a právnej terminológie v komparatívnom pláne (Chovanec, 2024). Spomínaná učebnica patrí k svojho druhu „lastovičkám“ v tomto segmente prekladu a je určená študentom študijného odboru Filológia, študijného programu Ruský jazyk a kultúra v kombinácii so zameraním na prekladateľstvo a tlmočníctvo magisterského stupňa štúdia.

Učebnica má klasickú a vo vzdelávacom procese overenú štruktúru. Pozostáva z teoretickej a praktickej časti. V teoretickej rovine M. Chovanec vymedzuje základnú východiskovú terminológiu (súdny preklad, súdne tlmočenie, súdny prekladateľ, súdny

tlmočník, úradný preklad, úradné tlmočenie, úradný prekladateľ, úradný tlmočník) a klasifikuje právne dokumenty (vychádzajúc zo slovenských, tak aj ruských zdrojov). V translačnej rovine sa venuje prekladu právnych termínov, skratiek, akademických titulov, pričom nechýba časť venovaná špecifikám prepisu antroponým (z ruštiny do slovenčiny a vice versa) a toponým. Praktická časť „ponúka prierez tém, ktoré de facto chronologicky rekonštruujú priebeh občianskoprávneho konania a v podstate simulujú reálne prekladateľské a tlmočnicke zadania“ (Chovanec, 2024, s. 4). M. Chovanec v teoreticko-praktickej rovine spracoval viacero kategórií (typov) právnych dokumentov v siedmich častiach (témach), ktoré obsahujú jednak popisnú časť (charakteristiku a zaradenie konkrétneho typu dokumentu s analogickým ekvivalentom v komparovanom jazyku), ako aj konkrétne vzorové dokumenty. Autor učebnice pri koncipovaní praktickej časti učebnice vychádzal z vlastnej niekoľkoročnej praxe úradného prekladateľa, ako aj vysokoškolského pedagóga. Praktická rovina učebnice je umocnená jazykovými (gramatickými) a prekladovými cvičeniami, ktoré sú prirodzene završené tlmočnickým aspektom. Ako píše sám autor „tieto cvičenia sú určitým otestovaním osvojenia si slovnej zásoby, preto sú umiestnené v druhej polovici každej témy, keď sa už študent oboznámil s dvojicou termínov, ich paralelným dvojjazyčným výkladom a zvládol prekladové cvičenia“ (Chovanec, 2024, s. 5). Rozvrstvenie praktických tém má svoju vnútornú logiku, pričom sa dôraz kladie na súdny preklad, z ktorého potom prirodzene vychádza a čerpá súdne tlmočenie, ako jeho kvázi nadstavba. Tento aspekt potvrdzujú aj skúsenosti samotného autora: „Vychádzame tu z vlastných prekladateľských a tlmočnických skúseností a niekoľkokrát potvrdeného zistenia, že najlepšou autentickou prípravou na súdne tlmočenie je súdny preklad“ (Chovanec 2024, s. 5). Aktivizujúcim a obohacujúcim prvkom praktickej časti sú tzv. prekladateľské rébusy ako špecifické zadania, ktoré majú pozornosť študenta upriamiť na problematiku javy v ekvivalencii právnych termínov, často spojených s extralingvistickými faktormi (*ИЧО, статья* atď.). V tejto súvislosti autor koncepcne nadväzuje na aspekty svojho predchádzajúceho výskumu a translatickej praxe (Chovanec, 2015).

Vysokoškolská učebnica Mareka Chovanca má nepochybne potenciál skvalitniť a zefektívniť prípravu študentov prekladateľstva a tlmočenia, prioritne vo vzťahu k ruskému jazyku, avšak v teoretickej rovine môže ponúknuť terminologické východiská aj pre ostatné jazyky. Súdny preklad a tlmočenie zohrávajú kľúčovú úlohu v zabezpečení spravodlivosti a právneho poriadku, najmä v multikultúrnych a multilingválnych spoločnostiach, preto je dôležité venovať tomuto aspektu zvýšenú pozornosť aj v príprave budúcich, potenciálne, súdnych prekladateľov a tlmočníkov.

Literatúra:

- CHOVANEK, M. (2024): *Súdny preklad a tlmočenie (občianskoprávne konanie)*. Vysokoškolská učebnica pre rusistov. [online]. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove. [2024-12-10.] Dostupné na internete: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Chovanec4>
- CHOVANEK, M. (2015): *Skratky ako odraz sociokultúrnych procesov (rusko-slovenské porovnanie)*. Prešov: Filozofická fakulta.